

Apró közlemény / Short communication

Új *Epipactis* fajok a Vértes flórájában

RIEZING Norbert

H-2851 Környe, Koltói Anna út 6.; nriezing@gmail.com

New *Epipactis* species in the flora of the Vértes Mts

Abstract – Here, I report *Epipactis* occurrences new to the flora of the Vértes Mts (Transdanubian Mts, north-western Hungary). In 2020, new populations of *Epipactis pontica* Taubenheim, *E. moravica* Batoušek and *E. pseudopurpurata* Mered'a were found in old mesic beech and mixed beech forests.

Keywords: *Epipactis moravica*, *Epipactis pontica*, *Epipactis pseudopurpurata*, flora of Hungary, Orchidaceae

Összefoglalás – Célrányos kutatás eredményeként 2020-ban a Vértes flórájára nézve három új nőszőfű-faj került elő: *Epipactis pontica* Taubenheim, *Epipactis moravica* Batoušek, *Epipactis pseudopurpurata* Mered'a. Mindhárom idős, üde bükkös vagy büккеlegyes állományból.

Kulcsszavak: *Epipactis moravica*, *Epipactis pontica*, *Epipactis pseudopurpurata*, orchidea

A Vértesben az első autogám nőszőfű fajt, az *Epipactis leptochila*-t Holub mutatta ki Vajda László 1953-ban, Oroszlány közelében gyűjtött herbárium példány alapján (HOLUB 1972). Napjainkra e faj vértesi elterjedése további adatokkal bővült (RIEZING 2006, 2013). Az elmúlt bő két évtizedben további autogám nőszőfüvek kerültek elő: *Epipactis muelleri* (Sulyok in FARKAS 1999), illetve *Epipactis neglecta*, *E. tallosii*, *E. voethii* (RIEZING 2013). A 2020-as év nyári időjárás körülményei a Vértesben kedvező feltételeket teremtettek a nőszőfüvek virágzásához és az intenzív kutatásaim eredményeként a Vértes flórája három, korábban nem jelzett fajjal bővült: *Epipactis pontica*, *E. pseudopurpurata* és *E. moravica*.

Epipactis pontica Taubenheim: A taxont hazánkban először a Heves-Borsodi dombság területén észlelték 1995-ben (SULYOK & MOLNÁR 1996). Napjainkra az Északi-középhegység és a Nyugat-Dunántúl számos pontján megtalálták. A Vérteshez legközelebb a Bakony és a Balaton-felvidék nyugati részén, illetve a Börzsönyben ismert előfordulása (MOLNÁR & CSÁBI 2021). Pusztavám közelében, idős, völgyalji üde bükkös nyiladéknak a szélében 2020. július 27-én került elő egyetlen virágzó példány. A termőhely további nőszőfű fajai: *Epipactis microphylla*, *Epipactis tallosii*.

Pusztavám: Öreg-bükk (8675/2).

Epipactis moravica Batoušek: A növényt 2004-ben írták le. Hazánkból mintegy tíz éve ismerjük (ÓVÁRI & MOLNÁR 2011). Jelenleg a Mecsek, Bakony, Balaton-felvidék, Keszthelyi-hegység, Felső-Kemeneshát és a Marcali-hát területéről ismertek szórványos előfordulásai (MOLNÁR & CSÁBI 2021). 2020. augusztus 12-én Pusztavám határában került elő 39 tőből álló, mintegy szobányi területen szétszóródó kisebb állománya. Némelyik egyed ekkor kezdett virágozni,

többségük azonban még bimbós állapotban volt. Az élőhely völgyalji, lényegében nudum, idős bükkös. A termőhelyet évtizedekkel korábban bolygatták, de ez mára alig látható. Pusztafám: Bánya-hegy (8575/4).

Epipactis pseudopurpurata Mered'a: Az 1996-ban a szlovákiai Sztrázso-hegységből leírt faj 2013-ban került elő hazánkból Telki (Budai-hegység) közeléből (CSÁBI & HALÁSZ 2016). 2016-ban a Gödöllői-dombvidéken is megtalálták (CSÁBI & TÓTH 2016). 2020-ban a Vértesből és a Déli-Bakonyból a Kab-hegyről (Mészáros András ex verb.) is előkerült. A tatabányai Mária-szurdokban 2020. augusztus 3-án a szerző egy igen apró, bimbós növényt talált, mely másfél héttel később már virágzott. További példányok a célirányos keresés ellenére sem kerültek elő. A növény északi kitétséggű lejtő alsó részén nőtt *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia platyphyllos* alkotta állományban. A gyepszintben a fajfajok csemetéi mellett nagyobb tömegben a *Galium odoratum* és az *Aegopodium podagraria* jelent meg. Az *Epipactis pseudopurpurata* közvetlen közelében más növény nem nőtt. A tágabb környezet további orchideái: *Neottia nidus-avis*, *Epipactis helleborine*, *E. tallosii*, *E. voethii*. Tatabánya: Mária-szakadék (8476/4).

Köszönettel tartozom Csábi Miklósnak és Molnár V. Attilának az azonosításban nyújtott segítségükért.

Irodalom

- CSÁBI M. & HALÁSZ A. (2016): Új orchideafaj a magyar flórában: *Epipactis pseudopurpurata* Mered'a. – *Kitaibelia* 21(1): 27–32.
- CSÁBI M. & TÓTH GY. (2016): *Epipactis pseudopurpurata* Mered'a a Gödöllői-dombvidéken. – *Kitaibelia* 21(2): 258.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): *Magyarország védett növényei*. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 419 pp.
- HOLUB J. (1972): Neue oder wenig bekannte Pflanzen der ungarischen Flora. – *Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös Nominatae, Sectio Biologica* 14: 91–104.
- MOLNÁR V. A. & CSÁBI M. (2021): *Magyarország orchideái*. – Debreceni Egyetem TTK Növénytan Tanszék, Debrecen, 224 pp.
- ÓVÁRI M. & MOLNÁR V. A. (2011): Morva nőszőfű. – In: MOLNÁR V. A. (szerk.), *Magyarország orchideáinak atlasza*. Kossuth Kiadó, Budapest, p. 257.
- RIEZING N. (2006): Adatok az Által-ér-völgy flórájához. – *Kitaibelia* 10(1): 128–134.
- RIEZING N. (2013): Néhány ritkább orchidea előfordulása a Dunántúl északi részén. – *Kitaibelia* 18(1-2): 179–180.
- SULYOK J. & MOLNÁR A. (1996): Az *Epipactis pontica* Taubenheim Magyarországon. – *Kitaibelia* 1(1): 66–70.

Beérkezett / received: 2021. 01. 10. • Elfogadva / accepted: 2021. 02. 03.